# 25. ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ KONGRESİ

## ÇOKLU KRİZLER VE EMEK

## BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

**15–18 Ekim 2026**

Anadolu Hotels Didim Club • Didim / Aydın

**YAYIN KÜNYESİ**

**Yayın Adı:** 25. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi Bildiri Özetleri Kitabı

**Düzenleyen:** Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü-Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

**Editör:** Prof.Dr. Hatice EROL

**ISBN:** 978-605-4808-21-2

**Yayın Tarihi:** Ekim 2026

## SUNUŞ

TÜRK-İŞ ile Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri alanında faaliyet gösteren akademisyenlerin iş birliği ile düzenlenen **25. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi**, 15-18 Ekim 2026 tarihleri arasında **Anadolu Hotels Didim Club**'da gerçekleştirilmektedir.

**"Çoklu Krizler ve Emek"** ana temasıyla düzenlenen 25. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi, günümüzde çalışma hayatını ve emek ilişkilerini dönüştüren çok boyutlu krizleri farklı yönleriyle ele almayı amaçlamaktadır. Ekonomik, sosyal, teknolojik, demografik ve ekolojik dönüşümlerin çalışma yaşamı üzerindeki etkilerinin değerlendirileceği kongrede, emeğin geleceğine ilişkin güncel sorunlar ve çözüm arayışları akademisyenler, sendikacılar ve çalışma hayatının farklı aktörleri tarafından tartışılmaktadır.

Kongreye, üniversitelerin Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri bölümlerinden öğretim üyeleri ile TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların yöneticileri, uzmanları ve çalışma hayatının farklı alanlarında faaliyet gösteren araştırmacılar davet edilmiştir. Böylece akademik bilgi ile sendikal deneyimin bir araya getirildiği, çalışma yaşamının güncel sorunlarının farklı perspektiflerden değerlendirildiği bir tartışma ortamı oluşturulmuştur.

Kongre oturumlarında; çoklu krizlerin çalışma hayatı ve emek ilişkileri üzerindeki etkileri, gelir dağılımı, yoksulluk, güvencesizlik ve işgücü piyasalarının dönüşümü çerçevesinde ele alınmaktadır. Değişen çalışma biçimleri, sendikal örgütlenme, sosyal koruma ve sosyal güvenlik politikalarının yanı sıra dijitalleşme, yapay zekâ, platform ekonomisi ve yeşil dönüşümün emek üzerindeki etkileri değerlendirilmektedir. Kadın, genç, yaşlı ve göçmen emeği ile diğer kırılgan grupların çalışma yaşamındaki konumları; işçi sağlığı, bakım emeği, eğitim-istihdam ilişkileri ve çalışma koşulları bağlamında tartışılmaktadır. Ayrıca platform çalışmasının dönüşümü ve 193 Sayılı ILO Sözleşmesi'nin Türkiye'ye yansımaları üzerinden, değişen çalışma ilişkileri karşısında emeğin korunması, sosyal hakların geliştirilmesi ve örgütlenmenin geleceğine ilişkin güncel değerlendirmeler yapılmaktadır.

Çalışma hayatının hızla değişen koşulları karşısında emeğin korunması, insana yakışır işin geliştirilmesi, sosyal adaletin güçlendirilmesi ve çalışma ilişkilerinin geleceğine yönelik politikaların tartışılması bakımından kongrenin önemli bir akademik ve sendikal buluşma zemini oluşturacağına inanıyoruz.

Kongrenin hazırlık sürecinden başlayarak düzenlenmesine, bilimsel çalışmaların gerçekleştirilmesine ve bu kitabın hazırlanarak basım aşamasına gelmesine kadar emeği geçen tüm akademisyenlere, sendikacılara, uzmanlara, kongre düzenleme ve bilim kurulu üyelerine teşekkürlerimizi sunuyoruz.

**TÜRK-İŞ**
**YÖNETİM KURULU**

## ÖNSÖZ

Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongreleri, emeğin ve çalışma yaşamının sorunlarını bilimsel bir yaklaşımla ele alan, akademik birikim ile sendikal deneyim arasında bağ kuran önemli bir buluşma geleneğini temsil etmektedir. Bu geleneğin 25. buluşmasına, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü olarak Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu (TÜRK-İŞ) ile birlikte ev sahipliği yapmaktan büyük memnuniyet duyuyoruz. 15–18 Ekim 2026 tarihlerinde Didim'de düzenlenen kongremiz, "Çoklu Krizler ve Emek" teması etrafında çalışma yaşamının güncel sorunlarını ve geleceğini ortak bir tartışma zemininde buluşturmayı amaçlamaktadır.

Ekonomik dalgalanmalar, gelir dağılımındaki eşitsizlikler, iklim krizi, göç hareketleri ve teknolojik dönüşüm, emeğin içinde bulunduğu koşulları birbirleriyle bağlantılı biçimde yeniden şekillendirmektedir. Bu süreçte istihdamın niteliği, ücretlerin satın alma gücü, sosyal güvenliğin kapsamı ve sendikal hakların kullanımı giderek daha kapsamlı bir değerlendirmeyi gerektirmektedir. Kongremizin ana teması, söz konusu dönüşümlerin çalışanlar üzerindeki etkilerini birlikte ele alma ve sosyal adaleti esas alan çözüm arayışlarını geliştirme ihtiyacından hareket etmektedir.

Kongremizin bilimsel programında, 164 yazarın katkısıyla hazırlanan 113 bildiri, 24 paralel oturumda yer almaktadır. Bildiri yazarlarının kurumsal bağlantıları, 37 üniversite ile kamu kurumları, sendikalar ve bir uluslararası araştırma kuruluşunu içeren toplam 44 kuruma uzanmaktadır. Bağımsız araştırmacıların da katkı sunduğu bu geniş katılım, çalışma yaşamının sorunlarını farklı disiplinlerin, kurumların ve deneyimlerin buluşmasıyla değerlendirme olanağı sağlamaktadır.

Kongre kapsamında işgücü piyasalarının dönüşümünden toplu pazarlığa, kadın emeğinden genç işsizliğine, dijitalleşme ve yapay zekâdan platform çalışmasına, yeşil dönüşümden sosyal güvenliğe uzanan geniş bir alanda bilimsel katkılar bir araya gelmektedir. Davetli konuşmacı oturumu, platform çalışmasına odaklanan çalıştay ve bölüm başkanları toplantısı da bilimsel programı tamamlayarak akademi ile sendikal yaşam arasındaki bilgi alışverişine ve disiplinimizin ortak gündeminin geliştirilmesine katkı sunmaktadır. Bildiri özetleri kitabımız, bu tartışmaları ve araştırma gündemlerini ortak bir kaynakta buluşturarak kongrenin bilimsel birikimini kalıcılaştırmayı hedeflemektedir.

Kongrenin hazırlık süreci, bilimsel içeriğin oluşturulmasından organizasyon çalışmalarına ve bu kitabın hazırlanmasına kadar uzanan ortak bir emeğe dayanmaktadır. Bu süreçte sorumluluk üstlenen düzenleme kurulu üyelerimize, bilim ve danışma kurullarımıza, bölümümüzün akademik ve idari personeline, çalışmalarını kongremizle paylaşan araştırmacılara, oturum başkanlarımıza, davetli konuşmacılarımıza ve hazırlıklara katkı sunan tüm çalışma arkadaşlarımıza içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Kongremizin düzenlenmesindeki iş birliği ve destekleri için başta Genel Başkan Sayın Ergün Atalay ve Genel Başkan Yardımcısı Sayın Eyüp Alemdar olmak üzere TÜRK-İŞ yönetimine ve organizasyon sürecinde emek veren tüm TÜRK-İŞ çalışanlarına şükranlarımızı sunuyoruz. Üniversitemizin kurumsal desteğini sağlayan Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğüne, başta Rektörümüz Sayın Prof. Dr. Bülent Kent olmak üzere üniversite yönetimimize, Rektör Yardımcımız Sayın Prof. Dr. Cemal İyem ve Nazilli İİBF Dekanı Tuncay Ercan Sepetçioğlu'na teşekkür ediyoruz.

Kongremize sağladıkları değerli destekleri için Nazilli Belediye Başkanı Sayın Dr. Ertuğrul Tetik'e, Belediye Başkan Yardımcısı Sayın Bahar Erdoğan Uludağ'a ve NAZBEL Yönetim Kurulu Başkanvekili Sayın Banu Tekin'e; Nazilli Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Nurettin Kırlıoğlu'na, Sayın Eyüp Kara'ya ve Sayın Gamze Yolcu Metin'e teşekkürlerimizi sunuyoruz. Yerel kurumların ve destekçilerimizin katkıları, kongremizin ortak emek ve dayanışma anlayışıyla hazırlanmasında önemli bir yere sahiptir.

25. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi'nin, emeğin haklarını ve toplumsal refahı merkeze alan bilimsel tartışmalara, yeni araştırmalara ve kalıcı iş birliklerine katkı sağlamasını diliyor; tüm katılımcılarımıza verimli bir kongre temenni ediyoruz.

**Prof. Dr. Hatice EROL**

**25. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Kongresi Düzenleme Kurulu Başkanı**

## KONGRE TEMALARI

**KONGRE ANA TEMASI:**

**ÇOKLU KRİZLER VE EMEK**

**KONGRE ALT TEMALARI:**

- Çoklu krizler bağlamında işgücü piyasalarının dönüşümü
- Enflasyon, ücretler ve gelir dağılımı
- Sendikal hareket, toplu pazarlık ve endüstri ilişkileri
- Dijitalleşme, platform çalışması ve yeni istihdam biçimleri
- Yapay zekâ ve çalışma hayatı
- İklim krizi, yeşil dönüşüm ve istihdam
- Göç, demografik değişim ve işgücü piyasaları
- Mesleki eğitim, genç işsizliği ve eğitim-istihdam ilişkisi
- Kadın emeği ve toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri
- Kayıtdışı istihdam ve sosyal güvenlik

# KURULLAR

## KONGRE ONUR KURULU

**Prof. Dr. Bülent KENT**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörü

**Prof. Dr. Cemal İYEM**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektör Yardımcısı

**Prof. Dr. Tuncay Ercan SEPETCİOĞLU**
ADÜ, Nazilli İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

**Ergün ATALAY**
TÜRK-İŞ Genel Başkanı

**Eyüp ALEMDAR**
TÜRK-İŞ Genel Başkan Yardımcısı

**Prof. Dr. Hatice EROL**
ADÜ Nazilli İİBF, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölüm Başkanı

## KONGRE DÜZENLEME KURULU

**Prof. Dr. Hatice EROL**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Prof. Dr. Cemal İYEM**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Prof. Dr. Tuncay Ercan SEPETCİOĞLU**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Prof. Dr. Sema OĞLAK**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Prof. Dr. Abdullah ÖZDEMİR**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Doç. Dr. Mehmet Atilla GÜLER**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Dr. Öğr. Üyesi Onur DURUKAL**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Dr. Öğr. Üyesi Zümre ÖZDEMİR GÜLER**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Arş. Gör. İlayda ERTURUN**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Eyüp ALEMDAR**
TÜRK-İŞ Genel Başkan Yardımcısı
**Mehmet ÇETİN**
TÜRK-İŞ Genel Sekreter Yardımcısı
**Zekeriya ÖZDEŞ**
TÜRK-İŞ Muhasebe Müdürü
**Güldane KARSLIOĞLU YENİ**
TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı
**Büşra ÖZKAN BEKTAŞ**
TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı
**Şerife ŞENOK**
TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı

## KONGRE BİLİM KURULU

Prof. Dr. Hatice EROL
Prof. Dr. Cemal İYEM
Prof. Dr. Sema OĞLAK
Prof. Dr. Abdullah ÖZDEMİR
Doç. Dr. Mehmet Atilla GÜLER
Dr. Öğr. Üyesi Onur DURUKAL
Dr. Öğr. Üyesi Zümre ÖZDEMİR GÜLER
Arş. Gör. İlayda ERTURUN

## KONGRE DANIŞMA KURULU

**Prof. Dr. Abdurrahman BENLİ**
Sakarya Üniversitesi
**Prof. Dr. Ayhan GENÇLER**
Trakya Üniversitesi
**Prof. Dr. Ayhan GÖRMÜŞ**
Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
**Prof. Dr. İbrahim GÖRÜCÜ**
İnönü Üniversitesi
**Prof. Dr. A. İlhan ORAL**
Anadolu Üniversitesi
**Prof. Dr. Barış ÖZTUNA**
Çankırı Karatekin Üniversitesi
**Prof. Dr. Çağatay Edgücan ŞAHİN**
Ordu Üniversitesi
**Prof. Dr. Elif YÜKSEL OKTAY**
Yalova Üniversitesi
**Prof. Dr. Erdinç YAZICI**
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
**Prof. Dr. Fatih KARCIOĞLU**
Atatürk Üniversitesi
**Prof. Dr. Fuat BAYRAM**
Marmara Üniversitesi
**Prof. Dr. Gaye Burcu YILDIZ**
Ankara Üniversitesi
**Prof. Dr. Gökçe CEREV**
Kocaeli Üniversitesi
**Prof. Dr. Hasan Ejder TEMİZ**
Mersin Üniversitesi
**Prof. Dr. Hatice EROL**
Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
**Prof. Dr. İlknur KILKIŞ**
Bursa Uludağ Üniversitesi
**Prof. Dr. Kamil ORHAN**
Pamukkale Üniversitesi
**Prof. Dr. Kemal YILDIZ**
Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi
**Prof. Dr. Muhammed KARATAŞ**
Akdeniz Üniversitesi
**Prof. Dr. Mustafa ÖZTÜRK**
Süleyman Demirel Üniversitesi
**Prof. Dr. Osman ALACAHAN**
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
**Prof. Dr. Özlem ÇAKIR**
Dokuz Eylül Üniversitesi
**Prof. Dr. Ramazan TİYEK**
Kırklareli Üniversitesi
**Prof. Dr. Recep KAPAR**
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi
**Prof. Dr. Sadık KILIÇ**
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
**Prof. Dr. Salih DURSUN**
Karadeniz Teknik Üniversitesi
**Prof. Dr. Sedat MURAT**
İstanbul Üniversitesi
**Prof. Dr. Suat UĞUR**
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
**Doç. Dr. Hasan UZUN**
Fırat Üniversitesi
**Doç. Dr. Özgür Hakan ÇAVUŞ**
Manisa Celal Bayar Üniversitesi

## İÇİNDEKİLER

SUNUŞ ..... 3
ÖNSÖZ ..... 4
KONGRE TEMALARI ..... 6
KURULLAR ..... 7
BİLDİRİ ÖZETLERİ ..... 19
**PARALEL OTURUMLAR – I ..... 20**
**Platform Ekonomisi ve Güvencesiz Emek ..... 21**
Platform Ekonomisinde Güvencesizliğin Yeni Biçimleri: Avrupa Birliği ve Türkiye Üzerinden Bir Değerlendirme ..... 22
Hızlı Teslimat, Güvencesiz İş: Kargo Çalışanlarının Görünmeyen Emekleri ..... 29
Gig Ekonomisi Çalışanlarının Sosyal Güvenlik Hakkı: Riskler, Modeller ve Arayışlar ..... 35
'Kurye Ekonomisi': Platform Kapitalizminin Türk İşgücü Piyasalarına Etkileri ..... 40
**Bölüşüm, Yoksulluk ve Sosyoekonomik Kırılganlık ..... 49**
Türkiye'de Akademisyenlerin Yoksullaşma Süreci: Akademik Emeğin Dönüşümü Üzerine Bir İnceleme ..... 50
Enflasyon, Ücretler, Gelir Dağılımı ve Yoksulluk İlişkisi: Çoklu Krizler Çağında Türkiye İçin Asimetrik Bir Zaman Serisi Analizi (2006-2024) ..... 59
Türkiye'de Gücenmiş İşçi Olmanın Belirleyicileri Üzerine Cinsiyete Dayalı Bir Analiz ..... 63
Ekonomik Göstergeler İle 5510 Sayılı Kanunun 60/C-1 Maddesi Kapsamındaki GSS Yararlanıcı Sayısı Arasındaki İlişki: 2012-2025 Dönemi ..... 71
Güney Avrupa Sosyal Devlet Modelinde Genç İşsizliği ve Türkiye: Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden Bir Karşılaştırma ..... 77
**Yeşil Dönüşüm, Adil Geçiş ve İstihdam ..... 82**
İklim Finansmanı Çerçevesinde Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ..... 83
Adil Geçişin Toplumsal Cinsiyet Boyutu: Kadın Emeğinin Kırılganlığı, Dönüşüm Olanakları ve Toplu Sözleşme Örnekleri ..... 89

Türkiye Yeşil Taksonomisi Yönetmeliği Taslağının Sosyal Boyutu: Asgari Sosyal Koruma Önlemleri Üzerine Bir İnceleme ....96

Yabancı Uyruklu Öğrencilerde Ekolojik Ayak İzi Farkındalığı: Mersin Üniversitesi Örneği ....102

**İşçi Sağlığı, Kırılganlık ve Sosyal İçerme....108**

Sosyal Koruma Sistemlerine Erişim, Dijital Destek Ağları ve Engelli Bireylerin Toplumsal Entegrasyonu....109

Madde Bağımlılığı Alanında Sosyal Dışlanmayla Mücadele ve Önlemeye Yönelik Sosyal Politikalar: Fenomenolojik Bir Değerlendirme ....114

Güvencesizliğin Dijital Epidemiyolojisi: Çoklu Kriz Konjonktüründe Emeğin Psiko-sosyal Sağlık Arayışı....126

İŞKUR ve Engelli İstihdamı: Mersin İli Örneği....131

Çoklu Krizler Çağında Engellilerin İstihdamı ve Uzaktan Çalışma....136

**PARALEL OTURUMLAR – II....141**

**Sendikal Hareket ve Örgütlenme ....142**

Grevlerin Gerileyişi mi, Direnişin Dönüşümü mü? Türkiye'de 2010'lu Yıllardan İtibaren İşçi Eylemlerinin Farklı Biçimleri ....143

Üniversite-Emek İşbirliği Örneği: 10. Yılında Akad'emek ....148

LkSG, CSDDD ve Çevre Ülkelerde Örgütlenme Hakları: Karşılaştırmalı Bir İnceleme ....153

Sendika Uzmanlarının Çalışma Koşullarının Örgütsel Bağlılık Açısından Değerlendirilmesi....159

Türk Devletleri Sendikalar Teşkilatı Birliği'nin Türk Dünyası Sendikal Hareketine Muhtemel Etkileri ve Katkıları ....163

**Sosyal Koruma, Sosyal Güvenlik ve Kriz ....167**

Afet Sonrası Sosyal Politika Uygulamalarında Kurumsal Kapasite ve Koordinasyon: Sosyal Devletin Kriz Yönetimi Üzerine Bir Araştırma....168

Çoklu Kriz Ortamında Türkiye'de Eksik Orta: ILO Sosyal Koruma Tabanı Çerçevesinde Karşılaştırmalı Bir Politika Analizi....173

Türk Sosyal Güvenlik Sisteminde Sahte Sigortalılık Sorunu....181

Ekonomik Dışlanmanın Ölçülebilir Boyutları: EU-SILC Göstergeleri Üzerinden Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkeleri Karşılaştırması .....187

Sosyal Korumadan Angaryaya: Macaristan Sosyal Yardım Sisteminin Dönüşümü .....195

**Mesleki Eğitim, Genç Emek ve Çalışma Koşulları .....201**

İşyerinin Görünmeyenleri: İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Açısından MESEM Öğrencileri .....202

Türkiye'de Özel Okul Öğretmenlerinin Çalışma Koşulları.....206

Kriz, Güvencesizlik ve Çıraklık: Karşılaştırmalı Refah Rejimleri Perspektifinden Mesleki Eğitim ve Türkiye .....212

Türkiye'de Genç Çalışanlarda Kayıt Dışı İstihdamın Belirleyicileri .....217

Üniversite Öğrencilerinin Teknolojiye Yönelik Tutumları ve İşsizlik Kaygısı: Beceri Uyumsuzluğu Perspektifinden Bir Değerlendirme .....222

**Kadın Emeği ve İstihdamın Dönüşümü .....229**

Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 5 Bağlamında Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitliği: Seçilmiş Göstergeler Üzerinden Değerlendirme .....230

Ev Eksenli Emekten Platform Emeğine: Türkiye'de Kadın Emeğinin Dönüşümünde Süreklilik mi, Kırılma mı? .....237

İnovasyon Odaklı Büyüme Kadın Emeği İçin Kapsayıcı mı? Ülke Grupları Üzerinden Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme .....246

Kadın İstihdamına Bölgesel Yatkınlığın Ölçülmesi: Türkiye İçin Bir Puan Kartı ve PCA Tabanlı Analiz.....252

Emeklilik Sonrası Erkeklik Deneyimleri: Yaşlı Erkekler Üzerine Fenomenolojik Bir Araştırma .....261

**PARALEL OTURUMLAR – III .....270**

**Dijital Emek, Platformlaşma ve Teknolojik Denetim .....271**

Dijital Dönüşümün Kırılgan İstihdam Üzerindeki Etkisi: Türkiye Üzerine Ampirik Analiz.....272

Dijital Çağda İşçi-İşveren İlişkileri: Algoritmik Yönetim, Teknolojik Denetim ve Kişisel Verilerin Korunması Bağlamında Yargıtay Kararları Üzerine Bir İnceleme .....289

Çoklu Krizler Çağında Yapay Zeka Şirketleri: Yeni Bir Sermaye Fraksiyonunun Yükselişi ve Emek Piyasalarına Etkileri .....295

Marx'tan Fuchs'a Dijital Emek: Platform Ekonomisinde Dijital Emeğin Değer Yaratımının Kuramsal Değerlendirmesi ....300

**Emek Tarihi, Sınıf ve Kolektif İlişkiler ....305**

İşçi Sınıfı ve Medya: Görünenler, Karanlıkta Kalanlar....306

Kömür Havzasında 'Adamlık' İddiaları: Emek Rejimi Perspektifinden Madenci Maskülenliğini Yeniden Düşünmek....310

Tekstilin Çözülmesi, Emeğin Kırılganlaşması: Türkiye Tekstil ve Hazır Giyim Sektöründe Küresel Meta Zincirlerinin Yeniden Yapılanmasını Emek Perspektifinden Okumak....314

İşçi Aristokrasisi ve Korporatizm Tartışmaları Bağlamında Kapsam Dışı Personel Meselesi ....317

Tasfiye, Rekabet ve Örgütsel Dayanıklılık: UE'nin Erken Soğuk Savaş Deneyimi (1947–1955)....322

**İşgücü Piyasaları ve İstihdam Politikaları....327**

Çoklu Krizler Çağında Davranışsal Çalışma Ekonomisi ve Uyum Sorunları ....328

Fedakârlık Kimin? Dezenflasyonun Emek Maliyetini Ölçmeye Yönelik Yeni Bir Yaklaşım....333

Çoklu Kriz Dönemlerinde İşgücü Piyasası Direnci: OECD Ülkeleri ve Türkiye Örneğinde Aktif İşgücü Piyasası Politikalarının Ekonometrik Analizi....345

OECD Ülkelerinde İşsizliğin Makroekonomik Belirleyicileri: Makine Öğrenmesi Yaklaşımı....350

Türk Kamu Sektöründe Esnek Çalışma Modellerinin Kullanımı Üzerine Bir Değerlendirme ....356

**Bakım, Aile ve Toplumsal Cinsiyet ....361**

Denetim Mekanizmaları Çerçevesinde İş-Yaşam Dengesi: Beyaz Yakalı Çalışanlar Üzerine Fenomenolojik Bir Analiz ....362

Türkiye'de Ev İşçilerinin Ayrışan Profili: Bakım Emeği, Kayıt Dışılık ve Görünmezlik ....367

4857 Sayılı İş Kanunu'nda Kadın İşçilere Yönelik Düzenlemeler ve Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği ....374

Kadın İstihdamı ve Mor Ekonomi....381

Türkiye'de Doğum Sonrası İşgücü Piyasası Kaybını Azaltmada Aile Dostu Politika Ekosistemi....385

**PARALEL OTURUMLAR – IV ....390**

**Yapay Zekâ, Dijitalleşme ve İşin Geleceği ....391**

Dijitalleşme ve Kadın Kooperatifleri: Çoklu Krizler Çağında Türkiye'deki Kadın Kooperatiflerinin Sosyal Medya Aktivitelerinin Karma Yöntemle Analizi ....392

Yapay Zekâ, Maliye Politikası ve Emek Piyasası: Türkiye'de Dijital Dönüşümün Bölüşümsel Sonuçları ....401

Yapay Zekâ Çağında İstihdam Dinamikleri: Küresel Göstergeler Üzerinden Bir İnceleme....412

Geleceğin Meslekleri mi? Geleceğin Görevleri mi? Üretken Yapay Zekâ Çağında İşgücü Piyasaları İçin Görev Yaklaşımı ....418

İşin Geleceği Araştırmalarında Tematik Odaklar ve Gelişen Eğilimler ....428

**Yaşlanma, Bakım ve Sosyal Güvenlik....437**

Türkiye'de Uzun Dönemli Bakım İhtiyacı ve Bakım Sigortası Üzerine Bir Analiz ....438

Uzun Süreli Bakım İhtiyacı Olan Yaşlılara Bakım Verenleri Destekleme Politikaları: Refah Rejimi Tipolojisi Perspektifinden Bir Değerlendirme ....447

Emeklilikte Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Kümeleme Analizi ile AB Ülkelerinin Sınıflandırılması....456

Sosyal Güvenlik ve Yaşlı Refahı Bağlamında Yaşlılık Aylıklarının Değerlendirilmesi: Tokat İli Örneği ....463

Görünmeyen Emeğin Görünmeyen Engellerle Buluşması: Otizm Spektrum Bozukluğuna Sahip Çocukların Bakım Yükü ....468

**Sağlık Emeği, Mesleki Riskler ve Göç....475**

İş Sağlığı ve Güvenliğinde Düzenleyici Yükü Hafifletme Politikası: İşveren Tarafından Yürütülen İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri Üzerine Bir Değerlendirme....476

Çoklu Krizler Bağlamında Sağlık ve Sosyal Hizmetlerde Emeğin Feminizasyonu ....487

Tıp Hiyerarşisinde Parya: Şehir Hastanelerinde Asistan Hekim Olmak ....493

Türkiye'den Almanya'ya Hekim Göçü: İtme ve Çekme Nedenleri Üzerine Bir İnceleme ....497

Egemen İşçi Sağlığı Yaklaşımlarının Eleştirisi ve İşçi Sağlığı Mücadelesinin/Hareketinin Olanakları/Olanaksızlıkları: Sendikalar İçin Soru ve Cevaplar....502

**İstihdamın Niteliği, Sosyal Ekonomi ve Verimlilik....509**

Aktif İşgücü Piyasası Politikalarının İşsizlikle Mücadelede Rolü: Türkiye, İspanya ve İtalya Üzerine Karşılaştırmalı Bir Politika Değerlendirmesi....510

Türkiye'de Sosyal Ekonomi Verilerinde Ölçüm Sürekliliği ve Düşük Kooperatif İstihdam Payı (2009-2024)....515

İmalat Sektörünün "İyi İş" Yaratma Kapasitesi: Türkiye İşgücü Piyasası Üzerine Ampirik Bir İnceleme....522

Üretim Yönetimi Perspektifinden İmalat Sektöründe Kadın İstihdamının Değerlendirilmesi: Aydın İli Örneği....531

**PARALEL OTURUMLAR – V....537**

**Gençlik, NEET ve İşgücü Piyasası....538**

Gençlik Refahı Odağında NEET–Sendika–Güvencesizlik Üçgeninin Bütüncül Analizi: Kuramsal Bir Model Önerisi....539

Lisans Mezunu NEET Kadınlarının Evlilik ve NEET Bireyi Olma Süreci....544

Ne Eğitimde Ne İstihdamda Ne de Yetiştirmede (NEET) Olan Gençler Üzerine Bir Araştırma: Ekşi Sözlük Örneği....548

Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan (NEET) Gençler: Makroekonomik Risk Faktörlerinin Sistematik Analizi....555

**İşin Dönüşümü, Hukuk ve Örgütlenme....562**

Çoklu Kriz Dönemlerinde İşgücü Piyasasının Dönüşümü ve İş Sözleşmelerinin Krizler Sebebi ile Feshine İlişkin Bir Değerlendirme....563

YouTube İçerik Üreticilerinin Hukuki Statüsü ve Platform Ekonomisinde Güvencesiz Emek....568

Filipinler ve Uruguay'da Ücretli Ev İşçilerinin Sendikalaşması: Türkiye İçin Çıkarımlar....576

Yeşil Hapishane Kimin İçin Sürdürülebilir? İklim Krizi, Yeşil Dönüşüm ve Hükümlü Emeği Üzerine Eleştirel Bir İnceleme....585

**Yaşam Seyri, Yaşlanan İşgücü ve Sosyal Politika....590**

Avrupa Birliği ve Türkiye'de Kadın Çalışanlar ve İş-Yaşam Dengesi Analizi....591

Yaşlı Çalışanlarda Dijital Eşitsizlik ve Gelir Farklılaşması: Türkiye Yaşlı Profili Araştırması Mikro Verisiyle Bir Analiz ..... 604

Türkiye'de Yaşlılık Politikasının Değişen Söylemi: 2000 Sonrası Kalkınma Planları Üzerine Eleştirel Bir İnceleme ..... 609

Demografik Hazırlık Penceresi ve Gecikmeli Uyum Maliyeti: Türkiye ve Kırgızistan'da Aktif Yaşlanma Politikalarının İşgücü Arzına Etkisi ..... 617

Yaşlı Ebeveynler ile Genç Yetişkin Çocuklar Arasında: Türkiye'de Sandviç Neslin Bağlamsal Olarak Yeniden Çerçevelenmesi ..... 624

**Çalışma Yaşamında Güvencesizlik ve Eşitsizlik ..... 629**

Anayasa Mahkemesi'nin İptal Kararı Sonrası 696 Sayılı KHK Kapsamındaki Sürekli İşçilerin Değerlendirilmesi ..... 630

Çoklu Krizler Karşısında Türkiye'de Kadın Emeğinin Dayanıklılığı ve Kırılganlığı ... 638

Dijitalleşme, Yerel Basın ve Freelance Gazetecilik: Eskişehir Örneği ..... 645

Dijital Patriyarkal Şiddet Döngüsü Modeli Bağlamında Çalışma Yaşamında Kadına Yönelik Dijital Şiddet: Kadın Akademisyenler Üzerine Nitel Bir Araştırma ..... 655

**PARALEL OTURUMLAR – VI ..... 660**

**Örgüt, Yönetim ve Çalışan Deneyimi ..... 661**

Taşeron Çalışanların Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma ..... 662

Araştırma Geliştirme Merkezlerinde Yetenek Yönetimi Yaklaşımının İncelenmesi .... 666

Banka Çalışanlarında İş Güvencesi Algısının İşe İlişkin Öznel İyi Oluş ve Verimlilik Üzerindeki Etkileri ..... 678

Psikolojik Güvenliğin Duygusal Zeka Üzerindeki Etkisinde Psikolojik İyi Oluşun Aracılık Rolü ..... 685

İnsan Kaynakları Yönetiminde Rasyonellik Söylemi ve Anlamsız İşlerin Üretimi: Eleştirel Bir İnceleme ..... 691

**Teknoloji, Yapay Zekâ ve İşin Geleceği ..... 695**

Büyük Dil Modellerinin İstihdam Hacmi Üzerindeki Olası Etkileri: Kuramsal Bir Analiz ..... 696

Dijital Dönüşüm Çağında Kadın Emeği ve Yapay Zeka Adaptasyonu: Yeniliklerin Yayılımı Perspektifinden Bir inceleme ..... 699

Dijital Emek Piyasalarının Gelecekteki Aktörleri Olarak Alfa Kuşağı: Dijital Araç Sahipliği ve Farkındalık Üzerine Bir Alan Araştırması ....705

Dijital Çağda Öğretmen Olmak: Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Dijital Dönüşüm ve Mesleğin Dönüşümü Üzerine Algıları ....710

Kamu Sektöründe 45 Yaş ve Üzeri Çalışanların Teknoloji Kullanımında Karşılaştıkları Sorunlar ve İhtiyaçlar....714

**Eğitim, Gençlik ve Kariyer Geçişleri ....721**

Eğitim-İstihdam İş Birliğine Dayalı Eğitim Sistemi MESEM'ler: Çıraklıktan Ustalığa Yolculuk ....722

Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Üniversite Öğrencileri Üzerine Yapılan Çalışmalar: Sistematik Bir Derleme....727

Uluslararası Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası İşgücü Piyasası Algıları ve Gelecek Yönelimleri ....734

Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Farkındalıkları ile İşsizlik Kaygıları Arasındaki İlişki: Pamukkale Üniversitesi İnşaat Mühendisliği Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma ....741

Sosyal Politika Perspektifinden Gölge Eğitim: Merkezi Sınavlar, Sosyoekonomik Durum ve Eğitimde Fırsat Eşitliği ....746

**Toplumsal Dönüşüm, Çalışma Biçimleri ve Yaşam Seyri ....751**

Çoklu Kriz Dönemlerinde Dezavantajlı Gruplar ve İşveren Rasyonelliği: Personel Ekonomisi Perspektifi....752

Çalışırken İşsiz Olacaklar: Konaklama Sektöründe Mevsimlik Çalışanlar ....760

Z Kuşağının Otorite Algısı ve Otorite Algısının Örgütsel Davranışa Etkileri....769

Türkiye'de İç Göç ve Nüfus Dağılımındaki Değişim, 2008–2025....776

Yaşamın İkinci Yarısında Evliliğin Yeniden Müzakeresi: Türkiye'de Gri Boşanma Deneyimlerinin Sosyoekonomik ve Psikososyal Boyutları....782

# BİLDİRİ ÖZETLERİ

# ABSTRACTS

**15 EKİM 2026 PERŞEMBE**

**PARALEL OTURUMLAR – I**

**16.30-18.00**

**Platform Ekonomisi ve Güvencesiz Emek – *Altınkum Salonu***

**Bölüşüm, Yoksulluk ve Sosyoekonomik Kırılganlık – *Didyma Salonu***

**Yeşil Dönüşüm, Adil Geçiş ve İstihdam – *Ephesus Salonu***

**İşçi Sağlığı, Kırılganlık ve Sosyal İçerme – *Priene Salonu***

## Platform Ekonomisi ve Güvencesiz Emek

*Altınkum Salonu*

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Caner ÖZDEMİR

| | |
|---|---|
| Platform Ekonomisinde Güvencesizliğin Yeni Biçimleri: Avrupa Birliği ve Türkiye Üzerinden Bir Değerlendirme | *Defne Şahin Saka – Gürol Özcüre* |
| Hızlı Teslimat, Güvencesiz İş: Kargo Çalışanlarının Görünmeyen Emekleri | *Kenan Özmen* |
| Gig Ekonomisi Çalışanlarının Sosyal Güvenlik Hakkı: Riskler, Modeller ve Arayışlar | *Ömer Ünal* |
| 'Kurye Ekonomisi': Platform Kapitalizminin Türk İşgücü Piyasalarına Etkileri | *Şenol Baştürk* |

## ‘Kurye Ekonomisi’: Platform Kapitalizminin Türk İşgücü Piyasalarına Etkileri

**Şenol BAŞTÜRK**
Doç. Dr. Bursa Uludağ Üniversitesi- ÇEEİ . sbasturk@uludag.edu.tr. ORCID: 0000-0001-8623-709X

## GİRİŞ

Türkiye’de platform ekonomisi, ciddi bir büyüklüğe erişmiştir. Yapılan tahminler Türkiye’deki 10 büyük platformun toplam firma değeri büyüklüğünün 30 milyar dolara yaklaştığını göstermektedir. Platform firmalarının gelişme hızı, Türk işgücü piyasalarında da karşılık bulmaktadır ve istihdam içerisindeki payları da gün geçtikçe artmaktadır. Platform ekonomilerinin işgücü piyasalarında yarattığı sonuçların çok boyutlu olduğu bilinmektedir (Abraham vd., 2017; Katz ve Krueger, 2019; Schor vd., 2020; Schor ve Vallas, 2023; Vallas ve Schor, 2020). Platform ekonomisi, temelde veri çıkartma faaliyetlerine bağlı olarak “bilişim sektörü işlerinde” ve dijital aracılık özelliğinin bir sonucu olarak da “ulaşım – dağıtım işlerinde” bir genişleme yaratır. Platform firmalarının küresel ölçekte yükselişe geçtiği 2000’lerin ortasında değerlendirmeler, özellikle bilişim sekörü işlerindeki yüksek vasıflı işgücü talebi ve bu çalışma biçiminin yarattığı otonomi fırsatlarına odaklanmıştır. Ayrıca aktif olmayan nüfusun içerme potansiyeli ön plana çıkarılmıştır. Ancak bir süre sonra yapının yarattığı fırsatların, sınırlı sayıda iş için geçerli olduğu görülmüştür. Platform ekonomisinin işgücü piyasalarında tabanı oldukça dar bir fırsat piramidi yaratarak kutuplaşmaya neden olduğu görüşü daha çok vurgulanır hale gelmiştir. Ayrıca sektör, ulaşım ve dağıtım işlerinde ciddi bir düşük vasıflı işgücü talebi yaratır. Buradaki işler büyük ölçüde “kötü iş” kategorisine karşılık gelen niteliklere sahiptir (Schor, 2020; Wood vd., 2019). Kutuplaşmış yapıyı dikkate alan analizlerin iki gruba ayrıldıkları görülür. Birinci grup, platform firmalarının istihdam pratiklerinin yarattığı deregülasyon etkisine odaklanır. Algoritmik denetimin kısmi süreli çalışma, belirli süreli istihdam ve kayıtdışı istihdamı yaygınlaştırarak emeğin metalaşmasını derinleştirdiği üzerinde durulur. İkinci grup çalışmalar ise platform ekonomisinin etkisinin çok daha radikal bir dönüşüm içerdiğini ve sermayenin varlık sahipliğini en aza indirip çalışanların konumunu ücretlilikten bağımsız yükleniciye kaydırarak kendi hesabına çalışanların oranlarında artışına neden olan (Boeri vd., 2020; Cherry, 2016; Friedman, 2014; Katz ve Krueger, 2019) bir “ücretlilikten kaçış” (Kıdak, 2022) eğilimi yarattığını iddia eder.

Bu çalışma, platform ekonomisinin Türkiye bağlamında işgücü piyasalarına yaptığı etkilere odaklanmayı amaçlamaktadır. Türkiye’de platform ekonomisinin özgün yanı, veri çıkartmaya (data extraction) değil; e-pazaryeri şeklinde gelişim gösteren yalın platform firmalarının (Srnicek, 2017) üstel büyümesine dayanmasıdır (TÜSİAD, 2019; Yeşilbağ, 2022). Bu nedenle veri – bilişim işlerinin değil, insan dayanıklılığa dayanan bir “kurye ekonomisinin” (Nebil, 2026) büyümesine neden olur. Bu yapısal özellikleri değerlendirmek için TÜİK hanehalkı

işgücü anketlerinin 2021-2024 yılları arasındaki mikro veri setleri üzerinden bir analiz yapılmaya çalışılacaktır. İlk adımda, platform ekonomisinin iki kutbunu oluşturan kurye faaliyetleri (Nace.53 kodu) ile bilişim ve bilgi işleri (Nace. 63 ve 63 kodlarındaki) ayrıştırılacaktır. Ardından buradaki eğilimlerin tarım dışı diğer sektörlerden deregülasyon ve ücretlilikten kaçış bakımından farklılaşma eğilimleri tartışılacaktır. Ayrıca kadınlar ve gençlerin platform işlerindeki konumu değerlendirilmeye çalışılacaktır.

## KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Platform ekonomisi, günümüz işgücü piyasalarının en önemli yönlendiricilerinden bir tanesidir. Günümüzde platform ekonomisi, Avrupa'da çalışma çağındaki nüfusun neredeyse beşte birinin ücret geliri elde ettiği büyüklüğü ifade etmektedir (Pesole vd., 2018). Platform ekonomisindeki hızlı büyüme ve işgücü piyasalarına etkisi konusunda farklı görüşler mevcuttur. Bazı görüşler, platform ekonomisinin çalışanlara sağladığı özerklik ve müzakere gücüne vurgu yaparlar. Bu etkinin özellikle yüksek vasıflı emek için yaratacağı fırsatları ön plana çıkarır. Ayrıca Batı ekonomilerinde post-endüstriyel sektörlerin yeni istihdam yaratmakta zorlanan yapısı karşısında, platform firmalarının aktif olmayan nüfusu da içeren gelişimleri dikkat çekici bulunmaktadır. Ancak bu iyimser çıkarımlar, genelde platform ekonomisinin yükselişinin ilk dönemlerine aittir (Vallas ve Schor, 2020). Ortaya çıkardığı sonuçlar daha somut izlenebilir hale geldiğinde, platform firmalarının işgücü piyasalarında var olan güvencesizlik paradigmasının hızlandırıcı bir parçası olduğuna dair eleştiriler artmıştır. İşgücü piyasalarında birtakım avantajlar yaratmakla birlikte bunlar, tavanı oldukça dar bir piramit biçimi taşır ve kutuplaşma eğilimleri üzerinde hızlandırıcı etkiler yapar. Platform üretim tarzının emeğin rolünün azaltıldığı bir teknoloji ikamesi biçimi (Brynjolfsson ve McAfee, 2011) olmadığı; aksine algoritmik denetimin yoğunlaştığı bir emek sürecini yansıttığı görülmüştür (Gray ve Suri, 2019).

Platform firmalarının konumun bu eleştirel değerlendirmelerinde temelde iki boyut ön plana çıkar. Birincisi "*deregülasyon etkisi*" olarak tanımlanabilir. Burada algoritmik kontrol mekanizmaları yardımıyla işgücü esnekliğini derinleştirmesi kastedilir. Belirli süreli sözleşmeler, düşük ücret düzeyleri, kısmi süreli istihdam gibi esnekleşme araçları yaygın bir kullanım alanına kavuşur (Cini, 2023; De Stefano, 2015; Gandini, 2019; Muldoon ve Raekstad, 2023; Rani ve Furrer, 2021; Wood vd., 2019; Veen, Barratt ve Goods, 2020). Ortaya çıkan yeni istihdam pratiklerinin (Eurofound, 2015; Tokol, 2021) emek sürecinde sağladığı yönetsel başarılar, platform ekonomisi dışı şirketlerin emek süreçleri için de takip edilir hale gelir (Lehdonvirta, vd., 2020; Surie ve Huws, 2022; Zhao vd., 2026). Bu nedenle platform ekonomisinin yeni güvencesizlik formları, işgücü piyasalarının tümünde yaygınlaşarak sosyal koruma sistemlerinin kurumsal mantığını zorlamaya başlar (Stewart ve Stanford, 2017).

Bir diğer boyut ise deregülasyon etkisinden çok daha radikal bir dönüşümü gündeme taşır ve platform ekonomisinin işgücü piyasalarındaki etkilerinin, firma içinde emek sürecinin dijital

araçlarla tekrar düzenlenmesiyle sınırlanamayacağına dikkat çeker. Platform ekonomisi, ücretli istihdamın özel bir sözleşme türü ve uzun vadeli toplumsal ilişkilere dayalı temel mantığını tahrip etmektedir. Algoritmik araçlar aslında, sermayeye varlık sahibi olmaksızın risklerin tamamen emeğe devredildiği; emeğin bir sözleşme ağına bağlı olarak ücretli çalışandan bağımsız yükleniciye dönüştüğü radikal bir dönüşümün aracı olarak kullanılmaktadır (Cherry, 2016; Friedman, 2014; Rahman ve Thelen, 2019; Prassl, 2018; Srnicek, 2017). *Ücretli istihdamdan kaçış* (Kıdak, 2022) olarak değerlendirilebilecek bu eğilim, işgücü piyasalarında kendi hesabına çalışanların sayısında güçlü bir yükseliş trendi ile somutlaşır (Boeri vd., 2020; Cherry, 2016; Friedman, 2014; Katz ve Krueger, 2019). Ayrıca çok sayıda konvansiyonel ücretlinin, düşüş eğilimindeki ücret hadlerine karşı ek iş yapabilmelerini kolaylaştırır (Bailey, ve Spletzer, 2021; Doucette ve Bradford, 2019; Katz ve Krueger, 2019). Nitekim burada oluşan sosyal koruma boşlukları, ILO'nun 193 nolu sözleşmesinin (Platform Ekonomisinde İnsana Yakışır İş Sözleşmesi) gerekçelerinden birisini oluşturmuştur.

Bu süreç, sadece Batı Kapitalizmindeki finansallaşmayla başlayan sürecin bir sonucu olarak sınırlanamaz ve farklı bağlamlarda kendi özgü nitelikler kazanır (Huws, 2018; Rahman ve Thelen, 2019; Rani ve Furrer, 2021). Küresel ortak bir modelden çok bağlamlara göre şekillenen etkilerin değerlendirilmesi önem kazanmaktadır. Türkiye'de platform ekonomisinin gelişimi, ilginç özellikler taşır. Türkiye'de platformlar, 2000'lerde klasik anlamıyla kuluçka sermaye – inovatif girişimci modeliyle gelişim göstermiştir. Sonrasında platform firmalarında çokça görülen ortaklık ve sahiplik yapısının el değişimi ve finansallaşma eğilimleriyle karşılaşılır. Türkiye'deki firmalar, büyük ölçüde dijital altyapılar bakımından uluslararası platform devlerine bağımlıdır. Firmaların çok azı veri çıkarma (data extraction) faaliyetleriyle tanımlanabilir. Platform ekonomisindeki hızlı gelişim, neredeyse tamamen e-pazaryerlerinin üstel büyümesiyle gerçekleşmiştir (Yeşilbağ, 2022). Bu yapıda platform firmaları, bilişim sektöründeki istihdam genişlemesinden çok; ücretli istihdamdan kaçış eğilimleriyle uyumlu, işgücü devir hızlarının yüksek olduğu ve güvencesizliğin yaygın olduğu bir "*kurye ekonomisi*" yaratmıştır (Nebil, 2026). Ortaya çıkan emeğin yeni kırılganlıkları, platform işgücü piyasaları hakkında bir fikir vermektedir (Cansoy, Mertan ve Ruben, 2025; Güler ve Tutar, 2025; Karanfil ve Efe, 2025; Uysal, 2023). Ancak bu etkiler, henüz bütüncül olarak değerlendirilmiş değildir. Bu çalışma, söz konusu bütüncül değerlendirme boşluğunu gidermeye eksiğini gidermeye yönelik bir katkı sunmayı hedeflemektedir. TÜİK'in kapsamlı hanehalkı işgücü veri setinden hareketle, platform ekonomisinde ücretli istihdamdan kaçış ve deregülasyon eğilimleri analiz edilmeye çalışılacaktır.

## YÖNTEM

Türkiye bağlamında platform ekonomisinin işgücü piyasalarına yaptığı etkiler, TÜİK hane halkı işgücü anketlerinin 2021- 2024 arası mikro veri setleri kullanılarak boylamsal olarak değerlendirilmeye çalışılacaktır. Platform ekonomisi ülkemizde özellikle pandemi döneminde

belirgin bir gelişme göstermiştir. Ancak hane halkı veri setlerinde 2021 yılında yapılan Eurostat uyumlaştırılması nedeniyle, önceki yıllara ait karşılaştırma olanakları zayıflamıştır. Bu nedenle değerlendirmeler bu yıldan itibaren yapılacaktır. Ana amaç deregülasyon ve ücretlilikten kaçışa ilişkin göstergelerin eğilim analizine tabi tutmaktadır. Ayrıca işgücü piyasalarında kutuplaşma yönünde bir eğilimin var olup olmadığı test edilecektir.

Kutuplaşma göstergesi olarak Goos, Manning ve Salomons (2014)'un ISCO-08 verileri üzerinden yaptıkları sınıflandırma kullanılmıştır. Platform sektörlerinde ve ekonominin genelinde yüksek vasıflı ve düşük vasıflı işlerin değişim eğilimleri üzerinden bir karşılaştırma yapılacaktır. Yüksek vasıflı ve düşük vasıflı işgücünün aynı yönlü ve dönemli artışları kutuplaşma göstergesi olarak değerlendirilecektir. Deregülasyon eğilimleri ise anketlerin veri havuzundaki "belirli süreli çalışma", "kısmi süreli çalışma" ve "kayıt dışı çalışma" değişkenlerindeki eğilim farklılıkları ölçülerek analiz edilmeye çalışılacaktır. Ücretlilikten kaçınmaya ilişkin ise "kendi hesabına çalışma" ve "ek iş sahibi olma" değişkenlerinin eğilim analizi kullanılacaktır. Yine platform ekonomisinin istihdam dışı grupları aktifleştirme etkisinin test edilmesi için kadın istihdam oranlarının değişimi; gençler için ise yaş ortalamasındaki değişim eğilimleri test edilecektir.

Eğilim analizleri, üç örneklem kümesini karşılaştırılarak yapılacaktır. Birinci örneklem kümesi, ilgili dönemlerde tarım dışı istihdamda olan tüm grupları kapsar. İkinci küme, platform ekonomisinin veri çıkartma faaliyetlerini temsil eden bilişim sektörü istihdamına aittir. Bilişim sektörü, istihdamdakilerin işyerlerinin NACE kodları 62 ve 63 olanların birleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Üçüncü küme ise platform ekonomisinin dağıtım ve kurye hizmetlerinde istihdam edilenleri kapsamaktadır. Bu küme de NACE kodu 53 olan çalışanlardan oluşturulmuştur.

İlgili dönemdeki veriler, yüksek temsil edilebilirliğe sahip olmalarına rağmen; toplulaştırılmış düzeyde temsil gücüne sahiptir. Alt kırılımlar oluştuğunda örneklem büyüklüğü önemli ölçüde küçülebilmektedir. Bu nedenle tahminlerin standart hatası artmaktadır ve karşılaştırmaların yorumlanması zorlaşmaktadır. Bu zorluğu giderebilmek için her bir değişken için önce güven aralıkları hesaplanmıştır. Güven aralıkları, üç aşamada oluşturulmuştur. Önce ağırlıklı ortalamalar bulunmuş, ikinci aşamada standart hatalar doğrusallaştırılma yöntemiyle tahmin edilmiştir ve son olarak da Wald tipi güven aralığı kestirimi yapılmıştır.

Daha sonra eğilim analizlerine geçilmiştir. Değişkenlerin yıllar içindeki eğilimi iki biçimde incelenmiştir. İlk olarak dört yılın değerleri arasından geçen genel eğim doğrusal trend modeliyle hesaplanmış ve değişkenin *ortalama değişimi* gösterilmeye çalışılmıştır. İkinci olarak da ilgili değişkenin bağımlı, yılların ise bağımsız değişken olduğu lojistik regresyon denklemlerinden hareketle, değişkenin 2021-2024 arası dönemde *kaç katına çıktığı* kestirilmeye çalışılmıştır.

## BULGULAR VE TARTIŞMA

İlk olarak platform ekonomisinin Türk işgücü piyasalarında kutuplaşma eğilimlerini güçlendirip güçlendirmediği test edilmiştir. Yüksek vasıflı işlerde, tarım dışı sektörlerin genelinde 2021-2024 periyodunda kısmi ancak istatistiksel olarak anlamlı olmayan bir artış söz konusudur. Tabloyu ilginç kılan bu artışın, yüksek vasıflı işgücü talebinin lokomotifi varsayılan bilişim sektöründe yüksek vasıflı işlerin oranındaki istatistiksel olarak anlamlı olmasa da azalmasına rağmen yaşanmasıdır [2021- %85.10 (%95 GA [81.99, 88.40]; 2024- %82.24 (%95 GA [79.32, 85.16]; p =0.370)]. Buna karşın posta- kurye sektöründe vasıfsız işler %13.64'lük anlamı bir artış göstermiştir (OR=1.13, %95 GA [1.014, 1.295], p <.001). Bu durum, Türkiye'de platform ekonomisinin bir kutuplaşma yaratmadığını; ancak "kurye ekonomisi" tespitinde uygun olarak (Nebil, 2026), ciddi bir vasıfsızlaşma eğilimine neden olduğunu göstermektedir.

İkinci olarak "ücretli istihdamdan kaçış eğilimleri" değerlendirilmiştir. İlgili dönemde posta-kurye sektöründe (NACE.53) kendi hesabına çalışma oranında yaklaşık %60'lık anlamlı bir artış (OR=1.60, GA %95 [1.34, 1.90], p < .001) yaşandığı görülmektedir. Bu eğilime, tarım dışı sektörlerin genelinde ve bilişim sektöründe rastlanmamaktadır. Bu sonuçlar, özellikle "kurye ekonomisinde" ciddi bir ücretlilikten kaçış eğilimini teyit ederken; işgücü piyasalarının bütününde buna dair kanıtlara rastlanmadığını gösterir. Ayrıca, bilişim sektörü işlerinde "freelance" çalışma biçimlerinin halen istisna olduğuna dair bir kanıt olarak görülebilir. Bu nedenle Türk işgücü piyasalarında ücretli istihdamdan kaçma eğilimlerinin düşük vasıflı platform işlerinde yoğunlaştığı sonucuna varılabilir. Ücretlilikten kaçış temasının bir başka göstergesi, ek işlerdeki yükseliştir. Batı ekonomilerinde platform ekonomilerinin bir ek iş kaynağı olduğu ve ağırlığın buradan kaynaklandığı bilinmektedir (Doucette ve Bradford, 2019; Sharma ve Rautela, 2024). Ancak ilgili dönemin eğilim analizlerinde bu türde anlamlı sonuçlarla karşılaşılmamıştır.

Yapılan eğilim analizlerinde, deregülasyon eğilimlerini teyit edebilecek sonuçlar ile karşılaşılmamıştır. Belirli süreli istihdam eğilimleri analiz edilirken, platform çalışma için önemi nedeniyle (Hofer ve Spurk, 2025) hem gönüllü hem de gönülsüz belirli süreli istihdam ayrı ayrı test edilmiştir. Tarım dışı işgücü piyasalarının geneli için gönüllü belirli süreli istihdam oranlarında, ilgili dönemde istatistiksel olarak anlamlı %15'lik bir artışa rastlanmıştır (OR=1.15, GA %95 [1.11, 1.19], p < .001). Ancak artışlar, platform sektörlerinin her ikisinde de anlamlı değildir ve platform ekonomisi dışındaki işgücü piyasalarından kaynaklanmaktadır. Benzer bir tablo kısmi süreli çalışma eğilimleri için de geçerlidir. Tarım dışı işgücü piyasalarının genelinde, gönüllü kısmi süreli çalışma eğilimleri ilgili dönemde %14,8'lik anlamlı bir artış göstermiştir (OR=1.148, GA %95 [1.12, 1.17], p < .001). Ancak bu eğilim, platform ekonomisinin iki sektörü için geçerli değildir. Son olarak bir deregülasyon göstergesi olarak kayıt dışı istihdam eğilimleri analiz edilmiştir. 2021-2024 döneminde tarım dışı işgücü

piyasalarının genelinde kayıt dışı istihdam oranları istatistiksel olarak anlamsız olmakla birlikte; azalma eğilimindedir. Kurye sektöründe de benzer bir eğilim söz konusudur. Bu durum, kurye sektöründeki işlerin ağırlıklı olarak kayıtlı şekilde yürütüldüğünün bir göstergesidir. Ancak ilginç bir sonuç olarak, bilişim sektöründeki işlerde kayıt dışı çalışma, istatistiksel olarak anlamsız olmakla birlikte artma eğilimindedir. Bu yöndeki etkilerinin bütünü değerlendirildiğinde, platform çalışmanın Türk işgücü piyasalarında bir deregülasyon etkisi yarattığına dair kanıtlara ulaşılamamıştır.

Platform ekonomisinin aktif nüfusa dahil olmakta zorlanan, kadınlar ve gençler gibi gruplara güvencesiz ama kolay giriş fırsatı yarattığı bilinmektedir. Yapılan eğilim analizlerinde tarım dışı işgücü piyasalarının genelinde kadınların oranında %3.8'li anlamlı bir artış yaşandığı görülmüştür (OR=1.038, GA %95 [1.26, 1.50], $p < .001$). Aynı durum, bilişim sektöründe daha belirgindir ve artış oranı %23.4'dür (OR=1.234, GA %95 [1.057, 1.44], $p < .001$). Buna karşın kurye sektöründe kadın işgücünün oranı ilgili dönemde azalmıştır. Gençlerin konumuna bakıldığında tarım dışı işgücü piyasalarının genelinde ve bilişim işgücü piyasalarında ortalama yaşın arttığı görülmektedir. Buna karşın kurye sektöründe ortalama yaş, diğer sektörler ile kıyaslandığında yaklaşık 3.4 yaş daha gençtir. İlgili dönemde de yaş ortalaması, 2.04 yaş gençleşmiştir. Bu sonuç, gençlerin kurye işgücü piyasalarına daha kolay giriş yaptığını göstermektedir.

## SONUÇ

Platform ekonomisinin Türkiye'deki gelişiminin işgücü piyasalarındaki sonuçları kendine özgü nitelikler barındırmaktadır. Türkiye'de platform firmaları, dikkate değer bir büyüklüğe sahiptir. Ağırlıklı bir bölümünü ise e-ticaret temelli yalın platformlar oluşturur. Bu yapısal özellik, işgücü talebini de önemli ölçüde şekillendirmektedir. Platform ekonomileri küresel ölçekte, işgücü piyasalarında orta vasıflı işlerin eridiği bir kutuplaşmaya neden olur. Ancak buradaki analiz, 2021-2024 döneminde Türk işgücü piyasalarında benzer bir dinamiği teyit etmemektedir. Platform firmalarının genişlemesinin, kurye ekonomisine dayalı bir vasıfsızlaşma dinamiği yarattığına dair kanıtlara rastlanmıştır. Küresel örneklerde karşılaşılan bir başka eğilim, ücretlilikten kaçınma yönünde bir dinamiğin ortaya çıkmasıdır. Analiz, bu eğilimin özellikle kurye- posta sektörü işgücü piyasalarında Türkiye için de karşılık bulduğunu göstermiştir.

Buna karşın platform ekonomisinin deregülasyon etkisine ilişkin, analizde somut bir kanıt ile karşılaşmamıştır. Farklar istatistiksel olarak anlamlı olmasa da kurye sektörü işgücü piyasalarında kayıt dışılık oranın yıllar içinde azalması eğilimi ile bilişim sektöründe artması eğilimi dikkat çekicidir. Platform ekonomisindeki gelişmeler, Türkiye'de kadınların daha çok bilişim sektörüne girişini kolaylaştırmış görünmektedir. Gençlerin ise kurye sektöründeki işlere girişinin hızlandığı görülmektedir. Bu bulgular, bir bütün olarak değerlendirildiğinde Türkiye'de platform ekonomisinin işgücü piyasaları üzerindeki etkilerinin, özgün örüntüler

sergilediği görülmektedir. Kurye ekonomisini işaret eden sonuçlar dikkate alındığında, ILO'nun 193 nolu sözleşmesine bağlı olarak istihdam statüsünden bağımsız sosyal koruma modellerinin önemini ortaya koymaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Platform Ekonomisi, Vasıfsızlaşma, Deregülasyon, Ücretlilikten Kaçınma.

## KAYNAKÇA

Abraham, K., Haltiwanger, J., Sandusky, K., ve Spletzer, J. (2017). Measuring the gig economy: Current knowledge and open issues. https://www.nber.org/system/files/chapters/c13887/revisions/c13887.rev1.pdf .

Bailey, K. A. ve Spletzer, J. R. (2021). A new measure of multiple jobholding in the US economy. *Labour economics*, *71*, 102009.

Boeri, T., Giupponi, G., Krueger, A. B., ve Machin, S. (2020). Solo self-employment and alternative work arrangements: A cross-country perspective on the changing composition of jobs. *Journal of economic perspectives*, *34*(1), 170-195.

Brynjolfsson, E., ve McAfee, A. (2011). *Race against the machine: How the digital revolution is accelerating innovation, driving productivity, and irreversibly transforming employment and the economy*. MIT press.

Cansoy, M., Mertan, T. ve Ruben, D. (2025). The struggle for solidarity: The welfare regime and delivery platform work in Turkey. *Competition & change*, 10245294251361645.

Cherry, M. A. (2016). Beyond misclassification: The digital transformation of work. *Comparative labor law & policy journal, 37*(3), 577–602.

Cini, L. (2023). How algorithms are reshaping the exploitation of labour-power: insights into the process of labour invisibilization in the platform economy. *Theory and society*, *52*(5), 885-911.

De Stefano, V. (2015). The rise of the just-in-time workforce: On-demand work, crowdwork, and labor protection in the gig-economy. *Comparative labor law & policy journal. 37*, 471.

Doucette, M. H. ve Bradford, W. D. (2019). Dual job holding and the gig economy: Allocation of effort across primary and gig jobs. *Southern economic journal*, *85*(4), 1217-1242.

Eurofound (2015). *New forms of employment*. Publications office of the European Union, Luxembourg.

Friedman, G. (2014). Workers without employers: Shadow corporations and the rise of the gig economy. *Review of Keynesian economics, 2*(2), 171–188.

Gandini, A. (2019). Labour process theory and the gig economy. *Human relations*, *72*(6), 1039-1056.

Goos, M, Manning, A. ve Salomons, A. (2014). "Explaining job polarization: Routine-biased technological change and offshoring." *American economic review* 104 (8): 2509–26.

Gray, M. L., ve Suri, S. (2019). *Ghost work: How to stop Silicon Valley from building a new global underclass*. Houghton Mifflin Harcourt.

Güler, M.A. ve Tutar, K. (2025). *Dijital çağın yeni emeği: Platform çalışma*. Hak-İş Konfederasyonu yayınları.

Hofer, A ve Spurk, D. (2025). Exploring precariousness in the gig economy using a multiple-level perspective. (eds. J. Akkermans, A. Keagan ve F. Pichault) *Research handbook of careers in the gig economy*, Edward Elgar publishing, 15-35.

Huws, U. (2018). *Küresel dijital ekonomide emek*. Yordam yayınları.

Karanfil, İ. ve Efe, E. (2025). Türkiye'de esnaf kurye modeli ve direniş: Trendyol'a bağlı kuryelerin iş bırakma eylemleri. *Emek Araştırma Dergisi*, *16*(27), 25-52.

Katz, L. F. Ve Krueger, A. B. (2019). Understanding trends in alternative work arrangements in the United States. *RSF: The Russell Sage Foundation journal of the social sciences*, *5*(5), 132-146.

Kıdak, E. (2022). Ücretli istihdamdan kaçış: Esnaf kurye modeli. *21. Çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri kongresi bildiri özetleri*. https://cdn.anadolu.edu.tr/files/anadolu-cms/JEwryGeW/uploads/vi-b-3-2dd56fb32d0b6015.pdf

Lehdonvirta, V., Park, S., Krell, T. and Friederici, N (2020). Platformization in Europe: Global and local digital intermediaries in the retail, taxi, and food delivery industries. https://www.oii.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2020/06/Platformization-in-Europe.pdf .

Muldoon, J. ve Raekstad, P. (2023). Algorithmic domination in the gig economy. *European journal of political theory*, *22*(4), 587-607.

Nebil, F.S. (2026). Kurye ekonomisi tıkanmaya mı gidiyor?. https://t24.com.tr/yazarlar/fusun-sarp-nebil/kurye-ekonomisi-tikanmaya-mi-gidiyor,53426?_t=1782065671998 .

Pesole, A., Urzi Brancati, M. C., Fernandez-Macias, E., Biagi, F., ve Gonzalez Vazquez, I. (2018). *Platform workers in Europe: Evidence from the COLLEEM survey*. Publications Office of the European Union.

Prassl, J. (2018). *Humans as a service: The promise and perils of work in the gig economy*. Oxford university press.

Rani, U., ve Furrer, M. (2021). Digital labour platforms and new forms of flexible work in developing countries: Algorithmic management of work and workers. *Competition & change*, *25*(2), 212-236.

Schor, J. B., Attwood-Charles, W., Cansoy, M., Ladegaard, I. ve Wengronowitz, R. (2020). Dependence and precarity in the platform economy. *Theory and society*, *49*(5), 833-861.

Schor, J. B., ve Vallas, S. P. (2023). Labor and the platform economy. (eds. Heydari, B. vd.), *Reengineering the sharing economy: Design, policy, and regulation*, Cambridge university press: 83-94.

Sharma, S. ve Rautela, S. (2024). Employee moonlighting: a review and research agenda. *Journal of management development*, *43*(4), 491-513.

Srnicek, N. (2017). *Platform capitalism*. Polity press.

Stewart, A. ve Stanford, J. (2017). Regulating work in the gig economy: What are the options? *The economic and labour relations review*, *28*(3), 420-437.

Surie, A. ve Huws, U. (2023). Platformization and informality: Pathways of change, alteration, and transformation. (eds., Surie, A. ve Huws, U.) *Platformization and informality: Dynamics of virtual work*. Palgrave Macmillan. 1-12.

Tokol, A. (2021). Yeni standart dışı çalışma şekilleri. *İş-güç: Endüstri ilişkileri ve insan kaynakları dergisi*, *23*(1), 5-24.

TÜSİAD (2019). E-ticaretin gelişimi: Sınırların aşılması ve yeni normlar. https://tusiad.org/tr/yayinlar/raporlar/item/10309-e-ticaretin-gelisimi-sinirlarin-asilmasi-ve-yeni-normlar

Vallas, S., ve Schor, J. B. (2020). What do platforms do? Understanding the gig economy. *Annual review of sociology, 46*, 273–294.

Veen, A., Barratt, T. ve Goods, C. (2020). Platform-capital's 'app-etite' for control: A Labour process analysis of food-delivery work in Australia. *Work, employment and society*, *34*(3), 388-406.

Uysal, K. (2023). Digital labour platforms and neoliberal governmentality: the case of platform workers in Turkey. *International journal of sociology and social policy*, *43*(1-2), 142-155.

Wood, A. J., Graham, M., Lehdonvirta, V. ve Hjorth, I. (2019). Good gig, bad gig: autonomy and algorithmic control in the global gig economy. *Work, employment and society*, *33*(1), 56-75.

Yeşilbağ, M. (2022). New geographies of platform capitalism: The case of digital monopolization in Turkey. *Big data & society*, *9*(2), 20539517221124585.

Zhao, H., Yuan, B., Xie, H., ve Liao, Y. (2026). Understanding work platformization and algorithmic control from labor process theory. *The service industries journal*, *46*(3-4), 332-368.

# 25. ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ KONGRESİ

## BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI

**15–18 Ekim 2026**

Anadolu Hotels Didim Club • Didim / Aydın

https://etkinlik.adu.edu.tr/ceei25/ • niibfceei@adu.edu.tr